

Zaraza Ognkowa – Historia, Biologia i Zwalczanie

Van Der Zwet T., Orolaza-Halbrendt N., Zeller W. 2012. Fire Blight – History, Biology, and Management. APS Press – The American Phytopathological Society. St. Paul, Minnesota, USA, 421 ss. ISBN-978-0-99054-394-8

Bez dyskusyjnie jest to monumentalne książkowe opracowanie poświęcone jednej z najbardziej gospodarczo i środowiskowo ważnej chorobie drzew owocowych – zwanej „zarazą ognkową”. Jej sprawcą jest bakteria *Erwinia amylovora* (Burr.) Winslow powodująca spustoszenia w sadach towarowych i naturalnych zadrzewieniach krzewów i drzew z rodziny różowatych (Rosaceae), między innymi jabłoni i gruszy, robiące wrażenie jak po pożarze. Każdorazowe stwierdzenie powoduje duże zahamowania w eksporcie i imporcie jabłek, gruszek oraz sadzonek krzewów i drzew.

Autorzy zaprosili jako współautorów ponad 50 autorów, którzy zgodnie ze swą specjalnością opracowali poszczególne zagadnienia, dzięki czemu powstała książka zasługująca na uwagę wszystkich fitopatologów jako wzór do naśladowania.

W „Przedmowie” (s. V–VI) i „Wstępie” (s. VII–VIII) oraz w „Podziękowaniu” (s. IX) autorzy wyjaśniają powstanie książki oraz jej celu, a dedykują książkę pamięci Tomasza J. Burrilla, który był pionierem badań nad bakteryjnymi chorobami roślin. Niezwykła objętość i wielowątkowa tematyka przedstawianej książki sprawia, że tylko w znacznym uproszczeniu jestem w stanie przedstawić jej treść i bardzo gorąco polecam osobom zajmującym się fitopatogennymi bakteriami wnikliwe zapoznanie się z treścią książki.

Problematyka przedstawiana w książce jest zawarta w 20 rozdziałach ujętych w trzech częściach tematycznych: (I) Historia, (II) Biologia, (III) Zwalczanie oraz w trzech Dodatkach (Appendixes).

Część I „Historia” (s. 1–14) obejmuje trzy rozdziały: Rozdział 1 – „Wczesne teorie i odkrycia dotyczące zarazy ognkowej” (s. 3–14), Rozdział 2 „Obecne rozprzestrzenienie zarazy ognkowej” (s. 15–36), Rozdział 3 „Straty spowodowane przez zarazę oraz ekonomiczne znaczenie choroby” (s. 37–41).

Część II „Biologia” (s. 43–193) obejmuje osiem rozdziałów: Rozdział 4 „Symptomatologia zarazy ognkowej i zakres żywicieli *Erwinia amylovora*” (s. 45–64), Rozdział 5 „Taksonomia, wykrywanie i identyfikacja *Erwinia amylovora*” (s. 65–81), Rozdział 6 „Wzrost i fizjologia *Erwinia amylovora*” (s. 83–108), Rozdział 7 „Genetyczna różnorodność *Erwinia amylovora*” (s. 109–122), Rozdział 8 „Fizjologia i biochemia zarazy ognkowej” (s. 123–135), Rozdział 9 „Czynniki chorobotwórczości i wirulencji

Erwinia amylovora” (s. 137–154), Rozdział 10 „Chorobowe cykle zarazy ognkowej” (s. 155–182), Rozdział 11 „Wpływ stanu żywiciela, zabiegów uprawowych i środowiskowych na rozwój choroby” (s. 183–193).

Część III „Zwalczanie” (s. 195–394) obejmuje osiem rozdziałów: Rozdział 12 „Hodowla odpornościowa przeciw zarazie ognkowej” (s. 197–226), Rozdział 13 „Wykorzystanie odporności roślin żywicielskich przeciw zarazie ognkowej” (s. 227–247), Rozdział 14 „Zabiegi chemiczne i agrotechniczne zwiększające odporność żywicieli przeciw zarazie ognkowej” (s. 249–263), Rozdział 15 „Eliminacja zarazy zabiegami higienicznymi, niszczącymi i kwarantannowymi” (s. 265–275), Rozdział 16 „Redukcja poziomów inokulum z uprzednio opanowanych sadów” (s. 277–285), Rozdział 17 „Systemy oceny zagrożenia przez zarazę ognkową i modele przewidywania” (s. 287–303), Rozdział 18 „Chemiczne substancje zmniejszające poziom infekcji przez zarazę ognkową” (s. 305–332), Rozdział 19 „Biologiczne zwalczanie zarazy ognkowej” (s. 333–353), w którym doskonale omówiono biologiczne metody zwalczania zarazy stosując antagonistyczne mikroorganizmy i podając ich obszerny wykaz, Rozdział 20 „Integrowane strategie zwalczania zarazy ognkowej” (s. 355–365).

Bardzo interesujący jest Aneks I pt. „Fitobakteriologiczne i molekularne techniki” z bardzo obszernym wykazem bibliografii z tego zakresu (s. 367–386). Natomiast Aneks 2 zawiera wykaz dysertacji Ph.D. i D.Sc. uzyskany z tego zakresu z Algierii, Austrii, Belgii, Danii, Czech, Kanady, Danii, Egiptu, Grecji, Włoch, Meksyku, Holandii, Rumunii, Serbii, Hiszpanii, Ukrainy i wielu innych krajów, w tym także z Polski.

Opracowanie to zawiera także obszerny wykaz książek, rozdziałów książek i artykułów, a także wykaz konferencji i sympozjów w latach 1969–2004, tematycznie związanych z zarazą ognkową.

Z pełnym przekonaniem polecam więc prezentowaną książkę polskim specjalistom w zakresie ochrony roślin oraz bibliotekom rolniczym i przyrodniczym.

Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
Władysława Węgorka 20, 60-318 Poznań
J.J.Lipa@iiorpib.poznan.pl